

2. Кульчицький І. М. Комп'ютерно-технологічні аспекти створення сучасних лексикографічних систем, 2002, – 57 с.

3. <https://enginform.com/article/top-8-slova-rey-dlya-izucheniya-angliyskogo>

Горбач Оксана Василівна,

кандидат філологічних наук доцент
кафедри іноземних мов Національної
академії внутрішніх справ

ВІДБІР ЮРИДИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВУЗІВ

Відбір юридичних термінів за принципом відображення найважливіших понять у межах певної галузі права може розглядатися як методичний, так і одночасно як один з лінгвістичних принципів – принцип семантичної цінності лексичних одиниць. Семантикою терміну є термінологічне значення, під яким розуміють складне семантичне утворення, завданням якого є відображення окреслюваного дефініцією поняття, що супроводжується його можливим варіюванням та конотативними значеннями [1, с. 167]. Як правило, такі семантично цінні юридичні терміни складають/утворюють базову юридичну термінологію, яка входить до складу активного спеціального лексичного мінімуму студентів немовного вузу для їх подальшого засвоєння та використання в усіх видах іншомовної мовленнєвої діяльності. Існує думка, що цю лексику треба подавати у перекладному тематичному словнику за галузевою ознакою, тобто за приналежністю до певної галузі права.

При відборі німецькомовної фахової лексики, зокрема, юридичної, слід брати до уваги принцип словотвірної цінності. Певний відсоток фахової лексики складають монологемні термінологічні одиниці (слова), серед яких виділяють наступні структурні типи – прості (кореневі), афіксальні та складні терміни. До полілексемних термінологічних одиниць належать

терміни у вигляді словосполучень, які широко представлені у неадаптованих текстах на правознавчу тематику. Слід звернути увагу також на такий досить поширений у сфері німецького словотвору спосіб термінотворення, як абревіація, який активно використовується у сучасній німецькій юридичній термінології (*das BKA – das Bundeskriminalamt, BP – die Bundespolizei, BGB – Bürgerliches Gesetzbuch*).

У процесі відбору активних спеціальних лексичних одиниць до складу тематичного/галузевого словнику слід враховувати критерій частиномовної приналежності ЛО. До найбільш поширених термінів у німецькій юридичній термінології належать субстантивні ТО, серед яких виділяють, зокрема, субстантивні прості (*das Recht, der Zoll, die Klage*), афіксальні (*der Angreifer, die Begehung, der Schmuggler*), складні (*das Bundesverfassungsgericht, die Glaubenswürdigkeitsuntersuchung, die Personenbeschreibung, das Sachverständigen Gutachten, das Grundgesetz, die Spurensicherung*), а також субстантивні термінологічні словосполучення (*die Besichtigung eines Tatortes, körperliche Verletzung, öffentliche Sicherheit, die Verhütung der Kriminalität*).

У складі фахової лексики правознавців активно функціонують терміни-дієслова (*beurkunden, verurteilen, kaschieren, lästern, vernehmen*), терміни-прислівники (*belastend, rückwirkend, mildernd, antragsberechtigt*), терміни-прикметники (*vererblich, glaubhaft, vorsätzlich, rückfällig*).

Важливим лінгвістичним принципом, яким потрібно керуватися у процесі відбору активної фахової лексики є принцип урахування багатозначності слова. Поширене явище полісемії у складі німецької юридичної лексики часто є причиною непорозумінь учасників комунікативного процесу, а саме пересічних громадян та фахівців-правознавців. Слід звернути увагу на характерні причини появи багатозначних лексичних одиниць: 1) процес термінологізації загальнонавчаної лексики; 2) наявність однакових термінів у двох або більше галузях права, які відображають різні правові

поняття. Відповідно до цих причин загальнозживана німецька лексика може переходити до розряду юридичних термінів та використовуватися у термінологічному значенні, наприклад, слово *die Niederlassung* має загальнозживане значення "поселення, селище" та як юридичний термін вживається у значенні "дозвіл на приватну (адвокатську) практику".

Явище багатозначності термінів, коли терміни утворюються за допомогою розширення значення [2, с. 108], є досить поширеним у мові юриспруденції. Такий спосіб утворення нових термінів як надання нового термінологічного значення вже існуючим словам дослідники термінотворення (Лотте Д.С., Д'яков А.С, Кияк Т.Р., Куделько З.Б.) не вважають зручним, оскільки "дуже часто така полісемія веде до ускладнення при читанні науково-технічної літератури, інколи – до невірної розуміння того чи іншого терміна навіть через контекст" [2, с. 108], а також пропонують усувати багатозначність термінів незалежно від ступеня шкідливості.

Отже, з метою уникнення непорозумінь між комунікантами у сфері юридичної науки у процесі відбору активної фахової лексики та при складанні тематичних словників обов'язково слід наводити усі термінологічні значення багатозначних юридичних термінів, які вживаються у різних галузях права.

Список використаних джерел

1. Татаринов В.А. Теория терминоведения. Т.І. Теория термина: История и современное состояние. М.: Московский лицей, 1996. - 311 с.

2. Д'яков А.С, Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти / А.С. Д'яков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько. – К.: Вид. дім "KM Academia", 2000. – 218 с.

3. Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія і практика перекладу (німецька мова). – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.